

Kvinnobesvär på 1700-talet.

Ur boken Storgubbar och småfolk i gångna tiders Bohuslän

Utgiven 1972 Av Sven Rydstrand

Det var straffbart för en kvinna att föda barn förr i tiden utan att vara gift eller åtminstone trolovad, och i slutet av 1700-talet blev det i allmänhet sju dagars fängelse för den som inte kunde betala böterna. Därom följande protokoll från Kviströmstinget den 17 mars 1794:

"Uti ingiven skrift andrager ogifta kvinnspersonen Ingeborg Hansdotter, huruledes hon på 1792 av en okänd person låtit sig lägga uti Brastads by och därefter vid midsommartiden förlidet år ett ännu levande flickebarn framfött, med tillkännagivande av dess oförmögenhet till penningböter underkasta sig det straff, lagen i dylika fall kan stadga och utsätta.

Utslag: Jämlikt missgärningsbalkens samt Kongl. förordningen av den 18 okt. 1741 och Kongl. brevet den 17 okt. 1778 prövar tingsrätten lagligt, det skall Ingeborg Hansdotter för ovan berörda begångna förbrytelse, vilken ej mindre genom egen bekännelse än barnafödandet är uppenbart, bota en riksdaler, 32 skillingar, till treskiftes, konungen, käranden och målsägaren, eller ock i brist på botum avstraffas med sju dagars fängelse samt giva till Brastads kyrka 32 skillingar eller samma med arbete utgöra och därefter av det vördiga prästerskapet vederbörligen skriftas av avlösas."

Ett liknande ärende förekom också på Knarrevik i Brastad i slutet av 1700-talet. Vid häradstinget skrevs följande därom i domboken:

Kommissarien och kronolänsmannen Jonas Forsström hade inkallat pigan Margareta Andersdotter under Knarrevik för begånget lägermål, därav hon blivit havande och framfött barn, vilket enligt provinsialmedici avgivna ämbetsbevis ej skall varit fullgånget.

Margareta androg, att sedan vid sistlidne års kyndelsmässo för henne efter skedd hävdning blev vid trenne gånger lyst till äktenskap med Hans Andersson på Högen under Knarrevik, och har de vid påföljande vårfrudag flyttat tillsammans och därefter bott samt såsom äkta makar sammanlevt, har hon innevarande års påsk ett ofullgånget och dött foster framfött, men Hans ej allenast bestritt vara barnafader utan även beskyllat henne för otrohet, ehuru hon icke med någon annan än honom haft beblandelse.

Bemälte Hans Andersson, nu tillstädes, androg att han genast efter Margaretas flytning i hans hus funnit henne vara ostadig, i det hon gjort täta besök på trankokeriet Lahälla, där bokhållaren Johan Hedberg bor, och hon även vid barnafödandet skall ha utlagt honom såsom barnafader, samt dessutom med en dräng på Nordkila vid namn Anders vant i mycket förtroende, och att han själv med henne av sådan anledning ej haft något umgänge, varför han påstår att bliva henne alldeles kvitt, och åberopade han till vittne om det förra Olof Melkersson och hustru Märta i Bräcke och om det senare klarinettblåsaren Andreas Lindblom, vilken senare skall ha berättat för honom att Margareta och Anders varit synnerliga vänner.

På tillfrågan medgav Margareta att hon under det plågorna vid barnafödandet varade, utnämnt Hedberg såsom lägerman men påstod att hon gjort det på Hans Anderssons eget inrådande och hot att han annars skulle driva henne utur huset i den då varande kalla

årstiden, därom hon dock ej har vittnen att åberopa, men hon säger nu att hon varken har haft med Hedberg det minsta att beställa eller varit vid hans verk vid andra tillfällen, än då Hans skickade henne dit för att köpa något till föda. Yttrandes Hans nu vidare att han ej vill bevisa att Hedberg haft med Margareta umgänge eller därom annat vet än vad hon själv uppgivit, men han påstår att han aldeles icke haft med henne den minsta beblandelse och därför samt då hon varit honom otrogen yrkade att vidare ej vara vid henne bunden, emedan han aldrig med henne vill äktenskap ingå.

Målet blev uppskjutet och utslaget är inte bekant.

År 1797 blev en piga, Anna Larsdotter, våldtagen på gården Kleva i Bro socken, och med anledning därav skrev hon följande brev till tingsrätten i Kviström:

*Välborne herr häradshövding så ock
den vällovlige Tingsrätten!*

Med ångerfullt hjärta över den förbrytelse, jag haver begånget, jag finner mig nog hava syndat både Gud och människor emot, utan att vid detta tillfälle befläcka mitt samvete med någon uppsåtelig osanning. Jag kan icke annat än tillstå, att under det jag tjänte på hemmanet Kleva i Bro socken har jag blivit lägrad av en här i orten okänd dräng vid namn Jonas Östergren och därefter framfött ett välskapat gossebarn, och då min nöd i ett sådant avseende blivit nämnde Jonas Östergren kunnigt, har han från orten avvikit utan att i min nöd sträcka mig någon hjälpsam hand. Och i stället för att bringa mig till rätta, har jag nu kommit på många villostigar och nu därigenom med lägersmål mig i synd och elände nedsänkt haver, varför jag i ödmjukhet beder att straffet för detta mitt brott måtte bliva lindrat så mycket som möjligt är, helst jag till penningböter är aldeles oförmögen.

*Framhärdat med djup vördnad välborne herr häradshövding så ock den vällovlige
tingsrättens allerödmjukaste tjänarinna.*

Anna Larsdotter under Sörtorp.

På förfrågan blev tillkännagivet att Anna Larsdotter nu för första gången avlat barn och fött barn, vilket senare sistlidne vår tilldragit sig på dess hemvist Dalarne under Sörtorp, och att hon icke med den uppgivne lägermannen skall vara besläktad.

Pigan Anna Larsdotter dömdes enl. Kongl. brevet den 17 okt. 1778 till att undergå sju dagars fängelse och att giva till Bro sockenkyrka 32 skillingar eller desamma med arbete avtjäna, samt dessutom av det vördiga predikoämbetet undergå enskild skrift och avlösning. Den avvikne drängen Jonas Östergren skulle av kronolänsmannen efterspanas och om han kunde påträffas, skulle han inför rätta ställas. Men han påträffades tydligen aldrig.

En särskilt långdragen historia blev förhållandet mellan soldaten Anders Rysk och ogifta pigan Helena Ohlsdotter, båda till en början bosatta på Sörtorp i Bro socken. Vid tinget på Kviström den 13 mars år 1798 börjar berättelsen med följande protokoll:

"För med varandra begånget lönskaläge hade kronolänsmannen välaktade Jonas Forsström till detta ting låtit inkalla ogifte soldaten Andreas Rysk och pigan Helena Ohlsdotter från Sörtorp. Och då tingsrätten uppropade detta mål, inställde sig jämte kronokäranden de anklagade personligen tillika med Rysks kompanifullmäktige, löjtnanten herr O. Landberg. Givandes bemälte Helena Ohlsdotter uppå efterfrågan tillkänna, det hon under dess tjänstetid på skattehemmanet Sörtorp i Bro socken efter michaelitid blivit av Rysk hävdad och därav funnit sig havande och åtta dagar före larsmässotid nästlidne år under det hon vistades i Lyse

socken framfött ett gossebarn, som ännu lever. Men Rysk förnekade alldeles detta tillmäle, vadan Forsström till förment bestyrkande av Helenas angivelse företedde ett så lydande intyg:

Uppå begäran varder av oss äkta makar till bevis lämnat, att under den tid pigan Helena Sjöberg tjänte hos oss, sökte vår soldat Andreas Rysk säng och säte med henne och låg flera gånger i säng med henne i vårt eget sängrum. Och då jag, Sara Tegnér, såsom pigans matmoder tilltalte ovannämnde Rysk för sitt förhållande till flickan och bad det han icke skulle bedraga henne, svarade han: Ingalunda, jag skall icke bedraga henne på annat sätt än att jag vill hava henne upp före backen till mitt hem! Detta allt kunna vi med ed bekräfta, när så fordras, som försäkras av Sörtorp den 13 mars 1798.

Börje Olofsson-Söderström. – Sara Tegnér. "

Rysk bestred innehållet i det lämnade intyget, varför kronolänsmannen Forsström föreslog att målet skulle uppskjutas tills sommaringet. Vid detta ting inlämnade Rysk, som då flyttat till Herrenäset, i kronolänsmannens närvaro ett intyg från Kongl. hovpredikanten och kyrkoherden i Bro, herr Erik H. Lindgren, som meddelade att han hade förhört Rysk i kristendomskunskapen, då det visade sig att han hade så svag kunskap i katekesen, att han ännu icke kunde admitteras till den hel. nattvarden, trots att han var fyllda 26 år. Likväl anhöll Rysk vid tinget att få med ed styrka sin oskuld till angivande av Helena Ohlsdotters hävdande. Han medgav att han var svag i kristendomen och att han ännu icke fått tillåtelse att begå den hel. Nattvarden, men han var likväl fullt medveten om falska eder, påstod han. Kronolänsmannen ansåg dock att Rysk inte skulle få avlägga eden, och tingsrättens utslag fick följande lydelse:

"Som pigan Helena Ohlsdotter erkänt att hon lägersmål förövat, varefter hon havande blivit samt åtta dagar före Larmsässa år 1797 framfött ett gossebarn, så skall hon jämlikt lag för denna dess första förbrytelse av sådan beskaffenhet bota en riksdaler, 32 skillingar, men i brist av medel umgälla böterna med sju dagars fängelse, erlægga till Lyse kyrka 32 skillingar samt skriftas och avlösas på sätt Kongl. brevet av den 17 okt. 1778 föreskriver, men emedan upplyst vordet att soldaten Rysk är svag i sin kristendomskunskap och att han ej av den heliga nattvarden blivit delaktig, ty finner tingsrätten ej nu rådeligt tillåta honom den ålagda värjomålseden att avlägga, utan kommer därmed att anstå, tills dess Rysk förvärvat bättre kännedom i salighetsläran, då tingsrätten uppå anmälan av åklagaren vill dess vidare laglikmätiga handläggning vid målet meddela."

Först vid sommaringet år 1779 blev detta mål avgjort och då har protokollet följande lydelse:

I avseende till soldaten Anders Rysk befunna ägande svaga kristendomskunskap har tingsrätten vid sista vinterting ansett betänkligt då tillåta honom den edgång vartill han blivit vänd rörande lägersmål med pigan Helena Ohlsdotter, men då han nu åter i samma avseende var inställd och uti åklagande kommissarien och kronolänsmannen Forsströms samt Helenas närvaro för rätta kom försedd med dess sjelasörjares bevis om förökad insikt i salighetsläran, var han väl i början beredd att eden fullgöra och enständigt förebar sin oskuld, men slutligen begav han sig dels att ärligen till barnets underhåll bidra med två riksdaler, varmed Helena förklarade sig nöjd, dels att avstå från eden och för åtalet underkasta sig laga ansvar, och sedan utrönt blivit att Rysk tillförne icke för lägersmål pliktat, så författades i målet följande utslag:

För lägersmål varder soldaten Rysk ålagd att utgiva en riksdaler, 16 skillingar, och att utgiva till Bro kyrka en riksdaler 16 skillingar, samt hemlig skrift undergå, varjämte han två riksdaler årligen i följe av dess och Helenas överenskommelse skall till barnets underhåll bidra, intill det sig själv försörja kan.

Andreas Rysk och Helena Ohlsdotter gifte sig aldrig, utan hon flyttade till Lyse socken och han till Sollid under Ed på Herrenäset, där han köpte sig en egen stuga. Efter sitt avskedstagande från krigstjänsten sysslade Rysk med att bygga valvbroar och välvda källare. Sålunda var han med och byggde Kviströms bro på 1830-talet. På 1840-talet blev han skuldsatt, så att han måste lämna sin stuga till sina fordringsägare. Då blev han inhytt på torpet Stockeledet under Kleva hos torparen Hans Andersson. Prästen och hävdatecknaren Axel Emanuel Holmberg, som vid den tiden var pastorsadjunkt i Bro, tyckte synd om den gamla soldaten och satte igång med en penninginsamling, som också gav ett ganska gott resultat. Härav bildades den s.k. Ryssiska fonden, varav Rysk så länge han levde fick ett årligt understöd. Då han dog, återstod ännu ett mindre belopp, varav räntan årligen tilldelades den äldste soldaten i Bro. Holmberg hade undertecknat sin insamlingslista med orden: "*Skänk en slant till den gamle kvinnohataren!*"

Bron över Broälven vid Hegärde, Bro socken, byggd 1829 av ovan nämnde Andreas Rysk.

Skilsmässor emellan äkta makar förekom även på 1700-talet, kanske mest i de högre stånden, men även bland torpare och soldater förekom sådana episoder. Härom vittnar bl. a. nedanstående protokoll från vårtinget i Kviström år 1794:

"Målet emellan hustrun Maria Pehrsson i Dankan under Ferlev i Bro socken och dess man, soldaten Johan Fält angående den förras påstående om äktenskapsskillnad, uppropades nu ytterligare, varvid Fält sig personligen inställde, och lät bemäla Maria Pehrsson genom länsmannen Jonas Forsström ingiva dess skriftliga yttrande, så lydande:

Såsom jag för närvarande är ganska sjuklig och oförmögen till att infinna mig på Kviström och giva någon upplysning rörande min man Johan Fälts sak, så får jag härmed allra ödmjukast uti vittnes närvaro skriftligen tillkännagiva för den vällovliga tingsrätten att det är mig alldeles obekant med vilken nämnde Fält har sig beblandat men får också tillika tillkännagiva, att han är så mycket mig är bekant alldeles fri ifrån den kvinnspersonen Anna, som han har hos sig, vilket med mitt namns undersättande till ett sannfärdigt bevis meddelas.

Ferlef den 18 mars 1794.

Maria Pehrsondotter.

Till vittne underskriver: C. G. Ewers.

Och sedan soldaten Fält härefter än vidare förklarar, det han icke skall hava sig bekant, varest den av Fält hävdade Anna Andersdotter nu vistas, så yrkade kronolänsman Forsström nu ansvar på Fält för dess begångna brott, varför han till penningböter skall vara oförmögen och har icke tillförende med dylik förbrytelse eller löskaläger sig försett.

Följande utslag avkunnade tingsrätten häröver:

Enär soldaten Johan Fält enligt dess eget vidgående sig med enkelt hor förbrutit, värföre hans lagvigda hustru Maria Pehrsondotter, som med honom ej haft sängelag sedan nämnda brott för henne kunnigt blev, eljest från all rättighet till mannens lott i boet avträtt samt till annat äktenskap för Fält givit samtycke, påstått att från denna senare bliva skild, prövar tingsrätten i förmågo av 13 kap. 1 § giftermålsbalken och 4 kap. 1 och 5 § straffbalken döma, det skall skillnad i äktenskapet Johan Fält och Maria Pehrsondotter ske, och han jämlikt Kongl. brevet d. 9 juni 1780 i brist av penningbot avstraffas med 20 dagars fängelse vid vatten och bröd, giva till Bro sockenkyrka 32 skillingar eller desamma med arbete avtjäna, samt dessutom på sätt Kongl. förordningen d. 18 november 1741 föreskriver undergå hemlig skrift och avlösning.

Och åligger det vederbörande kronoåklagare att Fälts uppgivna hävdekinna Anna Andersdotter efterspana och för rätta ställa. För övrigt varder bemälte Fält och Maria Pehrsondotter i följde av Kongl. brevet av den 24 mars 1748 till det högvärdiga domkapitlet i Göteborg förvista, att därstädes skiljebrev erhålla.

Båda dessa makar var då 36 år gamla och hade ett barn tillsammans, dottern Karin, som var född år 1792.

Till kvinnobesvären bör väl även räknas adelsmannen, godsägaren och häradshövdingen Olof Greiffenschütz på Vese kärleksförklaring till sin hushållerska, eftersom det gåvobrev, som han skrev till hennes förmån, finnes intaget i Sunnervikens dombok år 1799. Det lyder ordagrant på följande sätt:

"Sedan jag undertecknad en tid av sju runda år haft tillfälle att lära känna min nuvarande hushållerskas, pigan Märta Sörensdotters, goda sinnelag och väsende, det jag finner i synnerhet böjt för gudsfruktan och fromhet jämte det förstånd, eftertanke och försiktighet, varmed hon i allo måtto troget förestått min hushållning och min under handen havande egendom till mitt största nöje och förkovran, så att hon ej ringa bidragit till mitt nuvarande timliga välstånd, så kan jag icke frångå utan fastmer tydligen tillkännagiva och tillstå att jag för henne fattat och uti ett oförfalskat hjärta hyser en mer än vanlig dock alldeles uppriktig vänskap och kärlek av den art, att allena döden kan den upplösa.

På denna grund har jag ock nyligen ej utan mycken möda kunnat övertala henne, Märta Sörensdotter, därtill lämna sitt goda och frivilliga bifall och löfte att med mig träda uti ett kristligt och lovligt äktenskap, det jag roligen försäkrar att med vigsel fullborda, så snart tid och omständigheter det medgiva samt vi hinna få vår hushållning i stånd på fjärdedels hemmanet Jonsbo i Naverstads socken.

Detta mitt val och steg härrörer förnämligast på min sida av den billiga avsikt att såmedelst desto lättare undvika och sky den stora länders och folkeslags förödare, yppighet och överflöd, som i närvarande tid tagit herravälde över allt vad nu kommer under namn av gens de kvalitet, och det förnämligast bland fruntimren, vars fåfänga nu stigit till en odrägelig höjd, att jag ej annat kan än därför hysa en rättmätig avsky och styggelse, varandes jag däremot försäkrad att min Märta, om hon ock aldrig bliver min brud, även så väl om icke förr än genom tron och en sannskyldig gudsfuktan kunnat bliva en rätt vår Herres Christi brudgum, såsom vilket långt högre är och medförer långt härligare prydnad än denna tidens gyckleri.

Med förutsättande härav förklarar jag desto kraftigare och med berätt mod försäkrar, det skall fjärdedelshemmanet Jonsbo i Bullarens härad och Naverstads socken med hus och jord, åker, äng, skog och mark, torp och torpställen, fiske och fiskevatten, kvarnar och kvarneställen samt allt annat som därtill av ålder lytt och legat haver, nu lyder eller hädanefter med lag tillvinnas kan, vara och i evärdeliga tider förbliva min Märta Sörensdotters enskilda egendom, den hon nu och i all framtid äga, råda och desto mer behålla skall, som hon av egna medel med 1 500 daler silvermynt eller 250 riksdaler specie därtill utlagt större delen av inköpssumman.

De 400 daler silvermynt eller 66 riksdaler, 32 skillingar specie, som jag tillagt i köpesumman tillika med de utgifter och kostnader, jag till gårdens, kvarnarnas och hushållningens iståndsättande kommer att använda, skänker och giver jag henne, Märta Sörensdotter, jämte all den lösa egendom där på stället efter mig kan finnas, såsom en billig morgongåva, den ingen efter mitt fränfälle henne stridig göra kan eller må.

Den Högste, som har all makt i sina händer, late detta oskyldiga beslut och överenskommelse vara skett i en god stund samt kröne det med sin milda nåd och välsignelse, så visst som det på min sida är uppriktigt och oryggeligt, under vilken önskan och försäkran jag detta till ofelbar efterlevnad med mitt namn och signet bekräftar.

Som skedde på Vese den 8 augusti 1791.

Olof Greiffenschutz."

Det blev aldrig något äktenskap emellan Olof Greiffenschutz och Märta Sörensdotter. Han dog redan 1798 endast 64 år gammal, och hon var redan då gift med bonden Anders Hansson i Mellberg, Bro socken. För övrigt var de båda lika gamla, födda år 1734. Olof Greiffenschutz var född på Vese säteri såsom son till kaptenen Johan Caspar Greiffenschutz och fru Greta Strömcrone. Varifrån Märta Sörensdotter kom är okänt.

Strider och tvister emellan moder och barn var inte så ovanliga förr i tiden, särskilt då när det gällde arv efter föräldrarna eller skötsel av dem. Ett sådant ärende förekom vid häradstinget på Mellby den 23 februari år 1732 och återges här:

Jon Pålsson i Valla, Sotenäs härad, hade instämt sin moder, änkan Karin Jönsdotter i Sörtorp, Bro socken, angående betalning, som vill påstås för det han uti ofreden skall hava för henne till halva gården Sörtorps bruk eller vidmakthållande utlagt samt delaktighet, som vill påstås uti det arv, vilken efter dess i Hålland avlidne sambroder är arvfällen, ingivandes en räkning till 17 daler silvermynt, som dess moder skall vara skyldig honom i utlagda penningar. Från svarandesidan inställde sig häremot till gensvar dess måg, Börje Persson i Häller, som framgav uti rätten en konträräkning, varmedelst modern till denne sin son, käranden, betalat 58 daler, 28 öre silvermynt, förmodades således modern fastmera hava att fordra av sin son är han av henne och därför befrielse från hans oskäligen talan.

I övrigt haver modern aldrig nekat dess son den arv efter brodern, vartill han efter lag kan vara berättigad. Vidare var icke å någondera sidan att anföra. Havandes eljest ingendera bevis, varmed de angivna räkningarna kunde bestyrkas.

Resolution: Emedan tingsrätten även med så gott fog kan och bör sätta tro till svaranden-modern Karin Jönsdotters ingivna räkning, på det hon till sin son, käranden Jon Pålsson betalt och utlagt, som tingsrätten anstår att förtro sig till kärandens utan behörig tydlighet och bevis ingivna förteckning på dess förmenta fordran hos sin moder, och moderns räkning långt vidare överskjuter dess sons pretention ty finner tingsrätten att käranden Jon Pålsson mycket oanständigt och otillbörligt emot dess sonliga vörndnad med tingsstämmande emot sin moder sig förhållit, varför hon skall från dess sons talan angående skuldfordran skäligen frikännas.

Kunnandes ej heller käranden haft fog till sin klagan över dess arvfordran efter dess i Holland avlidne broder, emedan sådant icke av modern varit honom nekat. Därför som sonen Jon Pålsson uti allt sin moder oskäligen lagsökt, varder ett sådant dess otillbärliga förfarande honom föreställt med åtvarning att hädanefter hava Gud för ögonen och i betraktande av den efter Guds och den naturliga lagen skyldiga sonliga vörndnaden för sin moder ej vidare henne på slikt eller annat sätt utan skäligen orsaker förörätta, så kärt honom är att utom det eljest överhängande Guds straff undvika den plikt och näpst som världslig lag förmår.

Hur en fattig änka eljest kunde ha det, framgår av nedanstående skrivelse, som änkan Karin Olofsdotter i Långeland, Bro socken, år 1794 sände till tingsrätten i Kviström:

"Det hade min salig avlidne man Torsten Nilsson till vår måg Olof Kellgren och dotter Margareta Torstensdotter genom köpeavhandling försålt den fjärdedel uti halva odels rotehållet Långeland, som vi därstädes ägde, med förbehåll att intill döddagar varda på hemmanet hos dem försörjda. Men sedan har bemälte måg och dotter avhänt sig bemälte fjärdedel och förbehållit sig ett undantag uti hemmanet, på vilket både de och vi kunde vara försörjda. Emellertid har min kära dotter, Margareta Torstensdotter, för 3: ne år sedan genom döden avlidit, och sedan jag icke vidare kunde med någon förenas, har jag under dessa år måst uppehålla mig stundom här och stundom där hos mina anhöriga och annat gott folk under min med många svåra krämpor upplevda höga ålderdom, utan att hava av någon erhållit det ringaste till mitt timliga livs uppehälle. Jag har alltså härigenom funnit mig högst föranlåten och nödtvungen hos välborne herr häradshövdingen ödmjukast anhålla om laga

stämning på min måg Olof Hellgren och det till instundande hösteting i Kviström med Stångenäs härad i det påstående, det måtte han lagligen åläggas till mig nu genast avstå det undantag, som han uti Långeland haver, all den stund han uti sin förra förbindelse varit, samt även ersätta mig det lidande mig blivit tillfogat genom brist av underhåll och skötsel från den tid jag från honom avflyttat och jämväl gällda denna åbragda rättegångskostnad.

Och emedan Olof Hellgren är av den beskaffenhet att han står under förmyndares tillsyn, så anhåller jag i lika ödmjukhet det de över honom tillförordnade kuratorer, häradsdomaren Jon Hansson i Uteby och dannemannen Olof Nilsson i Mellby, måtte likaledes till nämnda ting instämmas och jämväl uti detta mitt billiga påstående höras samt till yttrande avgiva, vad de härvid kan hava att erindra. Framhärdar med djupaste vördnad till dödsstunden välborne herr häradshövdingens allerödmjukaste tjänare.

*Karin Olofsdotter,
en fattig och bedrövad änka."*

Detta ärende förekom åter på tinget i Kviström den 18 mars 1795, då följande protokoll skrevs:

Tingsrätten företog sig nu åter uppskjutna målet emellan änkan Karin Olofsdotter i Långeland och dess måg Olof Hellgren under berörda hemman samt dennes kuratorer, häradsdomaren Jon Hansson i Uteby och bonden Olof Nilsson i Mellby, angående att Hellgren skulle till henne avträda det undantag han hade gjort av dess försålda fjärdingshemman Långeland. Hellgren förnekade icke att han var skyldig att underhålla sin svärmoder men framhöll att han hade gjort en överenskommelse med ankans son, klockaren i Kville, herr Nills Landgren, och anhöll att följande vittnen skulle höras i saken: kaptenen herr H. B. Virgin, Hans Nilsson i Lingata, Anders Andersson i Grov och Anders Olsson i Tockehagen. Kapten Virgin lämnade följande skrift:

"För några år sedan råkade jag vid ett tillfälle på Hagen klockaren Nills Landgren och Kellgren. Emellan dem skedde då där en överenskommelse, att klockaren skulle emottaga sin gamla moder, varföre Kellgren skulle betala sin svåger Landgren 8 riksdaler, 16 skillingar specie eller 50 daler silvermynt och sedan bliva sin svärmoder alldeles kvitt.

Henric B. Virgin."

Hans Nilsson i Lingata berättade att han vid ovannämnda tillfälle även varit på Tockehagen och gör nu om åsämjandet emellan Hellgren och Landgren det meddelandet, att Landgren undfått Karin Olofsdotters kista, säng- och gångkläder samt värdet av en försåld ko till 6 riksdaler, 4 skillingar, och att de utfästa åtta riksdalerna, 16 skillingar, jämväl blivit till honom levererade.

Anders Andersson i Gröv vittnade att för något mer än ett år sedan var Karin Olofsdotter inne i hans hus, och då berättade hon att hon var hos sin son, och han kunde väl vara bra nog, men hans hustru var icke så god. De andra vittnena berättade lika med ovanstående.

Målet uppsköts till ett annat ting för att klockaren Landgren skulle höras, men det förekommer dock inte mera i domboken. Förmodligen har änkan avlidit, innan ärendet blev slutfört.